

доступна : https://www.gazeta.ru/social/news/2021/05/29/n_16035398.shtml - Дата доступа : 21.08.2021. 3. Кирьянов, О. Северная Корея / О. Кирьянов. - М.: Рипол-классик, 2017. - 432 с. 4. Курбанов, С. О. С блокнотом по Корее. Версия 2.0 / С. О. Курбанов. – СПб : СПбГУ, 2020. - 412 с. 5. Пак, В. Предисловие / В. Пак // Феи с Алмазных гор: Корейские нар. сказки - М. : Худож. лит., 1991. - С. 3 - 12. 6. Тема кошек в дизайне косметики [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <https://kosmetista.ru/blog/biblioteka/23783.html> - Дата доступа : 21.08.2021.

УДК 947.6

ЧУНАЕВА С. У., студэнт

Навуковы кіраўнік – **ЮРГЕВІЧ Н. К.**, канд. гістарыч. навук, дацэнт

УА «Віцебская ордэна «Знак Пашаны» дзяржаўная акадэмія ветэрынарнай медыцыны», г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь

СЕННЕНШЧЫНА Ў ГАДЫ НЯМЕЦКА-ФАШЫСЦКАЙ АКУПАЦЫІ

Уводзіны. На тэрыторыі Сенненскага раёна нямецкія войскі з’явіліся на чатырнаццаты дзень Вялікай Айчыннай вайны – 5 ліпеня 1941 г. І адразу пачаліся жорсткія баі за гэты важны ў стратэгічным плане населены пункт. Савецкае камандаванне загадала затрымаць ворага і не даць яму выйсці на віцебска-смаленскі напрамак. Выкананне гэтай задачы лягло на 7-ы і 5-ы механізаваныя карпусы 20-й арміі пад камандаваннем генерал-лейтэнанта П. А. Курачка. 6 ліпеня 1941 г. пачалася адна з найбуйнейшых танкавых бітваў Вялікай Айчыннай вайны паміж савецкімі і нямецкімі войскамі, у якой было задзейнічана ў агульнай колькасці каля 2000 танкаў. Горад Сянно тры разы пераходзіў “з рук у рукі”, чырвонаармейцы вытрымлівалі да 15 атак у дзень. Не хапала гаручага і запчастак для савецкіх танкаў, а дажджлівае надвор’е прывяло да бездарожжа. Складаныя абставіны вядзення бітвы дапоўніліся недахопам авіяцыйнай тэхнікі. У выніку, 10 ліпеня 1941 г. Лепельскі контрудар завяршыўся няўдачай для савецкіх войскаў – танкавая бітва была прайграная. Тэрыторыя Сенненшчыны была акупавана нямецка-фашысцкімі войскамі.

Матэрыялы і метады даследаванняў. Пры падрыхтоўцы дадзенага артыкула былі вывучаны навуковыя даследаванні і перыядычныя выданні Сенненскага раёна, успаміны ўдзельнікаў вайны, матэрыялы інтэрнэт-рэсурса. Выкарыстаны метады сістэмнага аналізу, сінтэзу, абагульнення.

Вынікі даследавання. Акупацыя Сенненскага раёна нямецка-фашысцкімі захопнікамі працягвалася з 10 ліпеня 1941 г. па 25 чэрвеня 1944 г. Сенненшчына была ўключана ў склад зоны армейскага тылу групы армій “Цэнтр”. Кіраванне гэтай тэрыторыяй ажыццяўлялася ваенным

нямецкім органам улады – мясцовай камендатурай, якая ў сваю чаргу падпарадкоўвалася камандуючаму тылам групы армій “Цэнтр” Максу фон Шэнкендорфу. У гады акупацыі былі сфарміраваны гарадская, раенная адміністрацыі, а на тэрыторыях былых сельсаветаў – валасныя ўправы, якія ўзначальвалі бургамістры. Усяго, згодна дакументам Сенненскай райуправы, на тэрыторыі раена дзейнічала 13 валасных упраў.

З першых дзен акупацыі нямецкая ўлада пачала разгортваць жорсткую палітыку ў адносінах да мясцовых жыхароў. Насельніцтву забаранялася пакідаць свае кватэры ў начны час, была ўведзена картачная сістэма на прадукты харчавання, выдадзены спецыяльныя пропускі. За любую непаслухмянасць людзі караліся смерцю. Акрамя гэтага, нямецкая ўлада зрабіла ўсе, каб забяспечыць насельніцтва толькі “патрэбнай” інфармацыяй: праводзілася канфіскацыя радыепрыёмнікаў, а пры выяўленні савецкіх лістовак ці газет людзям пагражала турма.

Самым жахлівым мерапрыемствам акупацыйнага рэжыму было правядзенне генацыду ў адносінах да жыхароў яўрэйскай нацыянальнасці. Так, у верасні 1941 г. на тэрыторыі г. Сянно было створана гета, якое праіснавала да 30 снежня 1941 г. Такое рашэнне было звязана з тым, што толькі ў Сянно (па дадзеных перапісу насельніцтва 1939 г.) жыло 1056 яўрэяў, што складала 24,53% ад агульнай колькасці ўсіх жыхароў. Усіх жыхароў яўрэйскай нацыянальнасці сагналі ў 19 дамоў, дзе яны жылі прыкладна па 50 чалавек. Гэтыя дамы строга ахоўваліся паліцыяй, якая не дазваляла людзям нікуды выходзіць. Над яўрэямі пастаянна здзекваліся, марылі голадам: давалі 50 гр хлеба на дзень, а то і ўвогуле нічога не выдзялялася, расстрэльвалі за любыя правіннасці. У якасці прыкладу прывядзем акт Надзвычайнай камісіі па расследаванні злачынстваў нямецка-фашысцкіх захопнікаў ад 8 верасня 1944 года: “ ... за спазненне на працу немцы расстралялі 12 чалавек, іменныя якіх не вядомыя. Гэта было 16 кастрычніка 1941 г. ... За адсутнасць светамаскіроўкі ў хатах расстралялі 7 чалавек 27 лістапада 1941 г.” [5]. Лес вязняў Сенненскага гета быў накіраваны загадзя. 30 снежня 1941 г. усіх яўрэяў выгналі з дамоў і сказалі, што яны накіроўваюцца на працу ў Оршу. Іх сабралі групамі і павялі ў напрамку вескі Казлоўка, дзе былі падрыхтаваны ямы для расстрэлу. Там загінула 965 ні ў чым не павінных чалавек.

Насельніцтва павінна было здаваць немцам хатніх жывел, яйкі, зерне, малако і інш. Людзям часам не хапала самых простых рэчаў. Складана было выжываць у такіх умовах, але неабходна. Як успамінае Канстанцін Антонавіч Панушкін, урадженец в. Уздорнікі Сенненскага раена і актыўны ўдзельнік партызанскага руху, што “была нават праблема з простаю соллю, якую было не дастаць. Людзі бралі рэшткі ўгнаенняў, растваралі іх ў вадзе і такім чынам атрымлівалі саленую вадку, якую выкарыстоўвалі. Запалак таксама не было – вучыліся здабываць агонь

падручнымі метадамі” [2]. Але і бяспрэчна падпарадкоўвацца немцам жыхары не спяшаліся, хаця і ведалі, да чаго гэта можа прывесці. Быў выпадак у Будскім сельсаветае Сенненскага раена (у гады вайны Багушэўскага раена), калі людзі вырашылі спаліць збажыну, каб акупантам не дастаўся хлеб. Цяжка знішчаць плен сваей працы, але іншага выйсця не было: “... полымя ахапіла амаль што імгненна пажоўккую ўжо, з цяжкім калоссем, ніву” – “людзі не саромеліся сваіх слез” [3, с. 142].

Але ніякія здзекі, запалохванне і пагроза смерці не змаглі зламаць маральны дух насельніцтва. Кожны хацеў прыблізіць Перамогу. Таму ў хуткім часе на тэрыторыі раена пачаў разгортвацца партызанскі рух. З лета і восені 1941 г. пачалі дзейнічаць партызанскія групы В. С. Лявонава, А. Ф. Бардадына, А. Дз. Клячына, П. І. Кірылава, Л. І. Сяліцкага. З кожным днём колькасць жадаючых далучыцца да барацьбы супраць нямецкіх захопнікаў толькі павялічвалася. У далейшым гэтыя групы сталі аб’ядноўвацца, фарміраваліся атрады, а затым брыгады. Асабліва актыўнай дзейнасцю на пачатку разгортвання барацьбы народных месціўцаў вызначылася брыгада Заслонава, якая была сфарміравана 15 ліпеня 1942 г. Да гэтага часу ў ёй налічваліся 252 чалавекі, яны мелі на ўзбраенні станкавы і 40 ручных куляметаў, 8 аўтаматаў, 173 вінтоўкі. Партызаны-заслонаўцы толькі за адзін месяц змаглі знішчыць 4 валасныя ўправы, былі актыўнымі ўдзельнікамі ў аперацыі “рэйкавая вайна”. Ужо ў сярэдзіне 1943 г. на Сенненшчыне дзейнічала 113 партызанскіх атрадаў, якія ўваходзілі ў склад 13 партызанскіх брыгад Сенненска-Аршанскай партызанскай зоны. Гэта зона ахоплівала каля 300 населеных пунктаў, дзе пражывала 35 тысяч чалавек. Тут налічвалася каля 8 тысяч партызан.

Таксама нельга не адзначыць барацьбу партызан Сенненскай брыгады, якія ў снежні 1943 г., у лютым і сакавіку 1944 г. вялі актыўную абарону партызанскага аэрадрома, які знаходзіўся ў в. Новая Беліца Сенненскага раена. У дадатак, на іх рахунку 85 пушчаных пад адхон варожых эшалонаў, 84 знішчаныя паравозы, тысячы забітых і параненых нямецкіх салдат. Акрамя названых, на Сенненшчыне дзейнічалі Багушэўская брыгада, 1-я Беларускай, 16-я Смаленская, брыгада “Аляксея”, Смаленскі полк і іншыя.

Заклучэнне. 25 чэрвеня 1944 г. г. Сянно Віцебскай вобласці быў вызвалены ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў у перыяд Беларускай наступальнай аперацыі “Баграціён”. Радасць вызвалення азмрочвалася тымі стратамі, якія пакінула пасля сябе вайна. Было назаўседы знішчана 9 населеных пунктаў разам з жыхарамі. Усяго ў раене было знішчана 3477 двароў, 2505 чалавек забіта і спалена, 922 вывезена ў Германію, 4808 загінула на франтах Вялікай Айчыннай вайны, 1066 – у партызанскіх атрадах і падполлі. Прайшло нямала часу з моманту тых жудасных падзей. Мы – сённяшняе маладое пакаленне – помнім пра тыя страшныя і

гераічныя старонкі гісторыі. У нашых сілах захаваць тое, што дасталася такой дарагой цаной.

Літаратура: 1. Бандарэвіч, В. В. *Экспедыцыя да вытокаў горада Сянно: краязнаўчыя нарысы* / В. В. Бандарэвіч. – Мінск: Літаратура і мастацтва, 2008. – 168 с. 2. Канстанцін Антонавіч Панушкін. "Партызаны прымаюць бой" (Інтэрв'ю) [Электронны рэсурс] / Часнок – 2015. // Рэжым доступу : <https://4esnok.by/>. – Дата доступу : 12.07.2021. 3. Памяць: гісторыка-дакументальная хроніка Сенненскага раёна. – Мінск, 2003. – 616 с. 4. Сенненічына акупаваная [Электронны рэсурс] / Голас Сенненічыны – 2016. // Рэжым доступу : <http://www.senno.by/> – Дата доступу : 12.07.2021. 5. Сенненская гета [Электронны рэсурс] // Вікіпедыя – 2019. – Рэжым доступу : <https://ru.wikipedia.org/wiki/> – Дата доступу : 12.07.2021.

УДК 796.078:378

ШАДУРСКАЯ А. О., студент

Научный руководитель - **Мартынова Е. И.**, старший преподаватель кафедры физического воспитания и спорта

УО «Витебская ордена «Знак Почета» государственная академия ветеринарной медицины», г. Витебск, Республика Беларусь

МЕСТО ЗДОРОВОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ В ФИЗИЧЕСКОМ ВОСПИТАНИИ СТУДЕНТОВ

Введение. Одной из часто обсуждаемых тем в отечественном образовании является проблема сохранения здоровья студенческой молодежи. Отсутствие приоритета здоровья, редукция учебного процесса и гиподинамия привели к росту заболеваемости студентов, вследствие этого привыкание к физическим и умственным нагрузкам в учреждении высшего образования происходит нелегко, что препятствует усвоению теоретического материала на лекциях и повышению физической подготовленности на практических занятиях по физической культуре [3].

Анализ повседневной деятельности студенческой молодежи указывает на неупорядоченность ее организации и хаотичность содержания: несвоевременный прием пищи, систематическое недосыпание, малое пребывание на свежем воздухе, недостаточная двигательная активность, отсутствие закаливающих процедур, нарушение суточного стереотипа, учебная деятельность в условиях плохого искусственного освещения, прием тонизирующих напитков, курение в ночное время и т.д. В результате по окончании УВО здоровых специалистов практически нет [4].